

QƏRB MEDIASINDA ANTIİSLAMİ HƏRƏKAT

Əhliman RÜSTƏMOV,

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin

Fətva və moizə şöbəsinin müdir müavini

araşdırmaçı-jurnalist

ahlimanquest@yahoo.com

AÇAR SÖZLƏR: *Qərb, media, müsəlman, islamofobiya, ayrı-seçkilik.*

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *Запад, медиа, мусульманин, исламофобия, дискриминация.*

KEYWORDS: *West, mass media, Muslim, islamophobia, discrimination.*

Media cəmiyyətin vəziyyətinə ciddi təsir göstərən, onun mahiyyətini müəyyən edən siyasi sistemin tərkib hissəsidir. Kütləvi informasiya vasitələrinin, eləcə də global sosial şəbəkələrin sürətli inkişafı ilə xarakterizə edilən hazırkı dövrdə medianın bütün istiqamətlər boyu hərəkətə keçməsi isə bir sıra təhlükəli tendensiyalar meydana gətirməyə başlayıb. Artıq beynəlxalq aləm, dünya ictimaiyyəti həqiqətin nədən ibarət olmasında əvvəlki kimi maraqlı deyildir. Çünki auditoriya ona təqdim edilən və beynələrə yeridilən informasiyaya inanır, media tərəfindən ötürülən doğru və ya səhv informativ materialın təsirinə məruz qalır. Bu mənada media insanların şüurunu manipulyasiya etməkdə olduqca təsirli vasitədir. Necə ki, İkinci Dünya savaşını başlayan III Reyxin reyx-kansleri və fəhreri Adolf Hitlerin əsas ideoloqu olan Yozef Gebbels deyirdi: “Mənə kütləvi informasiya vasitələrini versəniz, istənilən milləti donuz sürüsünə çevirərəm” [1].

Mənəvi-əxlaqi dəyərlərin deqradasiyaya uğradığı müasir dünyada İslam dininə qarşı açılmış savaşda medianın digər bir “özəlliyi” – dağıdıcı, təxribatçı və antiislami mövqeyə malik olması açıq-aydın görünməkdədir. Bu etalonu daha çox Avropada fəaliyyət göstərən qərəzli media orqanlarına şamil etmək olar. Daha dəqiq desək, demokratiyanın əsəri sayılan media radikal təməlçiliyi, dini nifrəti özünün dünya ağalığı üçün münasib vasitəyə çevirməyə çalışan, İslamın barış təbliğ edən ideyalarının təhrifi olan islamofobiyanın arxasında gizlənərək bu müqəddəs dinin yayılmasından qorxuya düşən və İslama qarşı cəbhə açan bəzi Qərb dövlətlərinin əsas silahına çevrilib. Ümumiyyətlə, Qərbin İslama, o cümlədən Şərq sivilizasiyasına qarşı dirənişinin kökü tarixin dərinliklərinə gedib çıxır. Bu barədə məşhur rus alimi Lev Qumilyov yazır: “Qərbin bir etnomədəni birlik olaraq Şərqə qarşı qoyulması hələ antik dövrdə yaranmağa başlamışdı” [2, s.70]. Beləliklə, Qərb indi İslamın və müsəlman dünyasının sahib olduğu dəyərləri media vasitəsilə dağıtmaqla məşğuldur. Elə araşdırmanın davamı da gördüyünüz bu istiqamətdə olacaq, Qərb mediasında antiislam hərəkətinin yaranmasını zəruri edən səbəblər ətrafı şəkildə izah ediləcəkdir.

Dövrümüzdə media ən azı hərbi güc qədər mühüm rol oynamağa başlayıb. Bu isə beynəlxalq münasibətlərin əsas faktorunu olan milli dövlətlərin hərbi güclə deyil, “yumşaq güc”lə, yəni media vasitəsilə parçalanmasından xəbər verir. Bu fikri sübuta yetirmək üçün tarixdən bir fakta müraciət edək. Keçən əsrin ikinci yarısında Qərblə, xüsusilə ABŞ və SSRİ arasında gedən

soyuq müharibə siyasəti informasiya fəzasında da davam etdi və birinci tərəf üçün uğurla başa çatdı. SSRİ kimi nəhəng sosialist dövlət süquta uğradı və kapitalist Qərb beynəlxalq aləmdə güclü rəqibinin olmaması ucbatından hərbi güc nümayişindən məhrum olmaq faktı ilə üzləşdi. Qərībā burasıdır ki, bu hadisədən dünyanın siyasi arenasında “qırmızı rəng” “yaşıl rənglə” əvəzləndi. Biz bunu Qərb mediasında müsəlmanlara qarşı aparılan antiislami kampaniyada da açıq şəkildə görürük. “Bunu avstraliyalı jurnalist Peter Manning “Biz və onlar” adlı əsərində aydın göstərmişdir: “Təcrübəm mənə deyir ki, ərəb və müsəlman avstraliyalıların gündəlik həyat tərzi ilə bizim – Avstraliya mediasındakı təqdimat arasında böyük uçurum var. Belə ki, iki böyük qəzetdən götürülmüş nümunələr əsasında, demək olar ki, “zərakılıq”, “ölüm”, “hücum”, “qətl”, “intihar”, yaxud “cani”, “qatil” kimi sözlərin işlədilmə hallarının 60 faizi “ərəb”, “fələstinli”, “müsəlman”, yaxud “İslam” kimi sözlərə çox yaxın çalarlardır”. Belə olduğu halda, niyə insanların çoxunun İslamı terrorizmlə assosiasiya etməyə vadar olduğu anlaşılır. Buradan da görüldüyü kimi, medianın müsəlmanlar barəsində məqsədli şəkildə birtərəfli və qərəzli informasiya siyasətinə üstünlük verməsi məlumatsız kütlədə İslam sivilizasiyası ilə bağlı neqativ düşüncələrin formalaşmasına səbəb olur” [3].

Qeyd etmək yerinə düşər ki, “islamofobiya (islamophobia, yəni İslam qorxusu) “İslam” və “fobiya” (qorxu) sözlərindən ibarət olan termindir. Lüğəvi mənada bir şeyin fərz olunan təhlükəsindən şüursuz şəkildə qorxmaq və ya qorxutmaq kimi başa düşülür. Terminoloji baxımdan isə İslama və müsəlmanlara qarşı kin, nifrət və ya düşmənçilik bəsləmək, onlara güvənməmək, onlardan şübhələnmək və İslamdan qorxmaq anlamına gəlir. Əslində isə “İslam” və “fobiya” kəlmələrinin yanaşı işlədilməsi İslamın yaratmadığı, İslamdan qaynaqlanmayan qorxuya, daha doğrusu, qəsdən “yaradılmış”, “icad edilmiş” və ya “uydurulmuş” qorxuya işarədir” [4, s.133-134].

Həmçinin “İslamdan və müsəlmanlardan qorxmaq, qorxutmaq və ya bir termin kimi işlədilən islamofobiya problemi Qərbdə istər xalq səviyyəsində, istərsə də rəsmi səviyyədə ümumi fikrə çevrilmişdir. Bu, Qərbin siyasət, strategiya, mətbuat və İslamla əlaqəli tədqiqat mərkəzlərində açıq şəkildə özünü büruzə verir. Mövzu ilə əlaqədar yazılan əsərlər və tədqiqat mərkəzləri tərəfindən hazırlanan sənədlər araşdırılarkən onlarda islamofobiyanın daha çox “qərəzli” (prejudice), “ayrı-seçkilik” (discrimination), “təcrid” (exclusion) və “şiddət” (violence) kimi anlayışlarla ifadə edildiyini görmək olar. Belə ki, “qərəzli” ifadəsi ilə Qərb mediasında və qərblilərin gündəlik həyatında müsəlmanların əleyhinə nümayiş etdirilən hərəkətlər əks olunur. “Ayrı-seçkilik” məfhumu müsəlmanların məşğulluq və iş həyatlarında, təhsil və səhiyyə xidməti sahələrində üzləşdiyi fərqli münasibətləri, çətinlik və sıxıntılarını ifadə edir. “Təcrid” siyasətinin həyata keçirilməsində əsas məqsəd müsəlmanların Qərb inzibati-idarəetmə sistemlərinə yaxın buraxılmaması, siyasi və demokratik hüquqlardan məhrum edilməsidir. Müsəlmanların qarşılıq olaraq verdiyi etirazlar isə “şiddət” anlayışı ilə diqqətə çatdırılır. İslamofobiya ilə əlaqədar anlayışlar süzğəcdən keçirilərkən “irqçilik” (rasizm), “əcnəbi qorxusu” (ksenofobiya), “yəhudu düşmənçiliyi” (antisemitizm) və “İslam düşmənçiliyi” kimi ifadələr də gündəmi zəbt etməkdədir. Əslində, mənə baxımından bir-birinə çox yaxın olan bu məfhum və konsepsiyaların bir-birindən fərqləndirilməsi də vacib məsələdir. Məlum olduğu kimi, islamofobiya məfhumu ilə paralel olaraq tez-tez səsləndirilən “irqçilik” və “əcnəbi qorxusu” anlayışları Qərb ölkələrində yaşayan daha geniş kütləyə şamil edilir” [5, s.21-39].

1993-cü ildə Amerikanın nüfuzlu jurnalı olan “Foreign Affairs” də məşhur amerikalı sosioloq Samuel Hantinqtonun “Sivilizasiyaların toqquşması” adlı məqaləsi işıq üzü gördü. 1996-cı ildə isə həmin məqalə “Sivilizasiyaların toqquşması və dünya nizamının yenidən qurulması” adı altında kitab şəklində çapdan çıxdı. S.Hantinqton “sivilizasiyaları mədəni birlik adlandırırsa da, onları mədəniyyətdən daha böyük məfhum kimi səciyyələndirir, sivilizasiyaların müxtəlifliyini din və dillə əlaqələndirir, bu iki amili bütün sivilizasiyaların, mədəniyyətlərin başlıca elementləri hesab edir, dünya sivilizasiyalarının təsnifatını verərkən əsas faktor kimi din amilinə üstünlük verir” [6, s.94]. Məşhur sosioloq vurğulayır ki, bəşəriyyətin gələcəyi bir-birindən tarixi keçmişi, mədəni ənənələri, xüsusən də konfessional mənsubluğu ilə fərqlənən “sivilizasiyaların toqquşması”ndan ibarət olacaq; “soyuq müharibə”dən sonrakı dövrdə münaqişələrin və qarşıdurmaların əsas mənbəyini ideologiya və siyasi baxışlar deyil, din və mədəniyyətlərdəki fərqlər təşkil edəcək; münaqişələr, əsasən, müxtəlif sivilizasiyaları və dinləri təmsil edən dövlətlər, millətlər və cəmiyyətlər arasında baş verəcək; əsas mübarizə Qərb və İslam sivilizasiyalarına mənsub olan ölkələr arasında gedəcəkdir [6]. Beləliklə, S.Hantinqtonun səsləndirdiyi fikirlər Qərb siyasi şüurunun özünə yeni düşmən obrazı yaratmaq arzusunun ilk siqnalına çevrildi. Çünki Avropa tarixin hər mərhələsində özü üçün münasib düşmən obrazı yaratmağa və ondan maksimum istifadə edərək dünya hökmranlığı planlarını həyata keçirməyə öyrəşib. Keçən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində Avropanın bu obrazı üçün ən yaxşı hədəf İslam ola bilərdi və bunun da iki ciddi səbəbi vardı. Birincisi, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, SSRİ-nin süqutu ABŞ-ı təkbaşına dünya lideri etmişdi. Artıq Kreml strateji düşmən ola bilməzdi. Kommünizm ideologiya kimi dünyanın siyasi səhnəsindən silinmişdi. Siyasi-ideoloji konsepsiyalardan heç biri Qərb liberalizmi və konservatizminə qarşı müqavimət göstərə bilmirdi. Hədəf başqa müstəvidə axtarılmalı idi. İkincisi, həmin mərhələdə dünyada İslam faktoru yeni səviyyədə özünü göstərməyə başlayır, Avropa və Amerikada bu dini qəbul edənlərin sayı artırdı. “Qərb prinsipləri Şərqi həyatına geniş şəkildə daxil olsa da, Şərqi də Qərbə ekspansiyası baş verir. Belə ki, İslam global faktor olur, ABŞ-ın və Qərbi Avropa ölkələrinin həyatına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməyə başlayır. Okeanın o biri tayında bu gün iqtisadiyyat, təhsil və mədəniyyətin müxtəlif sahələrində çalışan altı milyondan çox müsəlmana xidmət göstərən mindən çox məscid və Quranın öyrənilməsi üzrə mərkəzlər vardır. Fransada sayına görə müsəlmanlar katoliklərdən sonra ikincidirlər” [7, s.244].

Xristianlıq isə dini dünyagörüşü kimi mənəvi böhran astanasına çatmışdı. “Xristianlıq, zamanında Qərb sivilizasiyasını öz kulminasiya, intibah dövründən endirən, onu tənəzzülə uğradan bir proses olmuşdur” [8, s.123]. Bu isə İslamı Qərbin siyasi-ideoloji və hərbi dairələrinin birbaşa hədəfinə çevirirdi.

Digər tərəfdən, 2001-ci ildə “əl-Qaidə” adlı terror təşkilatı Nyu-Yorkdakı Dünya Ticarət Mərkəzinin binasını partlatdı və bununla da, müsəlmanların adı böyük terror aktında hallanmağa başladı. Elə bu zaman Qərb “təbliğət maşını”nı işə saldı, onun media orqanları “İslam terrorizmi”, “İslam fundamentalizmi”, “islamofobiya” kimi ibarələri milyonlarla auditoriyaya sırımaqla, şüura təsir üsulundan məharətlə istifadə etməklə yeni düşmən obrazını yaratmağı bacardı, Avropada oturuşmuş “kommünizm kabusu”nu onunla daban-dabana zidd olan “İslam kabusu” ilə əvəz etdi. Bu da Qərb cəmiyyətində İslama və müsəlmanlara qarşı nifrətin yaranmasına,

Qərbdə yaşayan müsəlmanların təhqir, təqib kimi arzuolunmaz hallarla qarşılaşmasına gətirib çıxardı. Məsələn, “Avropa birliyinin 27 ölkəsində 23.500 nəfər üzərində ətraflı araşdırma edən “European Union Agency for Fundamental Rights” (FRA) dərc etdiyi bir anketdə bu ölkələrdə yaşayan hər üç müsəlmandan birinin sadəcə son bir ildə mütləq ayrı-seçkiliklə qarşılaşdığını və hər on müsəlmandan birinin də təcavüz (hücum xarakterli) və ya təhqirə məruz qaldığını göstərir” [9, s.33]. “Son onillikdə Qərb kütləvi informasiya vasitələrində müsəlmanlara və İslama aid nəşr olunmuş yazıları dərinədən nəzərdən keçirsək, məlum 11 sentyabr terror hadisəsindən sonra münasibətin daha sərt məcrə daşımalarının şahidi olarıq. Bu gün dünya müsəlmanları KİV-də İslamın həqiqi mahiyyətini təhrif edən, dezinformasiya və saxtakarlıqlarla dolu kampaniyanın şahidi olmaqdadır. Heç də düşünmək lazım deyil ki, bütün bu təbliğat İslam dini, mədəniyyəti və ənənələri ilə tanış olmayan Qərb kütləsinə yönəlib. Fikrimizcə, əsas zərbə gücü, əslində, öz dini ilə az tanış olmuş, lakin özünü İslam dininin nümayəndəsi sayan “ənənəvi müsəlmanlar”a və Qərb mədəniyyətinin ciddi təsirinə məruz qalmış sadə insanlara qarşı yönəlib” [10]. Deməli, Qərb mediasında yer alan antiislami hərəkətdən biri də müsəlmanların islami savadsızlığından istifadə etməklə öz dinlərinə olan baxışlarını tədricən dəyişdirmək, İslamı onlara mənfi surətdə təqdim etməkdir.

Bunlardan əlavə, 2014-cü ildə İraqda və Suriyada fəaliyyət göstərən silahlı bir qruplaşma – “İraq-Şam İslam Dövləti” (İŞİD) peyda oldu. Yarandığı gündən İslama ləkə olan bu radikal qruplaşma müqəddəs dinimizin “Allahu Əkbər” devizindən sui-istifadə edərək günahsız insanları qətlə yetirdi. Bu isə Qərb mediasında antiislami hərəkətin daha da güclənməsinə rəvac verdi. Qeyd etmək lazımdır ki, İŞİD-in yaranmasında müxtəlif ölkələrin adı hallansa da, ən çox Qərb dövlətlərinin, xüsusilə də ABŞ-ın adı keçməkdədir. Bu barədə etiraflar, sənədlər və məlumatlar olduqca çoxdur. Belə ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova “facebook” səhifəsində ABŞ-ı İŞİD-i yaratmaqda günahlandıran fikirlər səsləndirdi: “Sadəcə, hələ heç kəs İraqa görə ABŞ-a təşəkkür edib qurtarmayıb, hansı ki, müdaxilənin yekununda İŞİD peyda oldu” [11]. İŞİD-in ABŞ-ın layihəsi olmasını hərbi mütəxəssislər də dəstəkləyirlər. Məsələn, Kanadanın Ottava Universitetinin professoru, Qloballaşma üzrə Tədqiqat Mərkəzinin direktoru Mişel Çossudovski belə iddia edir: “Dünyada terrorun bir nömrəli sifarişçisi Vaşinqtondur. İŞİD ABŞ və onun müttəfiqləri tərəfindən nəinki himayə olunur, həm də maliyyələşdirilir” [12]. Məsələ burasındadır ki, İŞİD İraqda ABŞ-ın bu ölkəni işğal etməsi dövründə yaranıb. Qruplaşmanın lideri ABŞ ordusu tərəfindən həbs olunsada, bir müddət sonra azadlığa buraxılıb. Bundan başqa, ABŞ-ın İŞİD-in mənəvi-ideoloji bazası hesab olunan qruplarla keçən əsrin 80-ci illərində Əfqanıstanda əməkdaşlıq etməsi, oxşar prosesin Suriya və İraqda da baş verdiyi ilə bağlı iddialara səbəb olub. Hər halda, İŞİD-in ABŞ tərəfindən yaranması ilə bağlı sadalanan bu fikirlər məntiqi baxımdan bir fakta əsaslanır: son iki əsrin qanlı təcrübəsinə əsasən, bu cür terror təşkilatlarının arxasında hər zaman qüdrətli dövlətlər dayanır.

Burada bir məsələyə də diqqət yetirmək lazımdır. Günümüzdə özünə “müsəlman dövləti” möhürünü vuran bəzi dövlətlər İslam şəriətinə zahir surətdə və ya formal olaraq əməl edir və Qərb mediası bu dövlətlərdə baş verənləri İslam adına çıxır. Əslində, belə hallar ədalətsizlikdir. Çünki hər hansı bir hadisəni İslam dini ilə əlaqələndirməzdən əvvəl onun həm müsəlmanların müqəddəs, həm də bütün bəşərin sonuncu səmavi kitabı olan Qurani-Kərimin prinsipləri ilə

uyğunluq təşkil edib-etmədiyinə nəzər yetirmək lazımdır. Yəni, media İslamdan bəhs edərkən onun təməl qaynağı olan Quranın ehkamlarını deyil, hansısa müsəlman qrupun, təşkilatın və ya dövlətin hərəkətlərini qələmə verirsə, bu, İslamın həqiqi mahiyyətinin təhrifinə səbəb olur, müqəddəs dinimizlə bağlı yanlış fikirlər ortaya çıxarır. Elə bu gün Qərb mediası tərəfindən radikal islamçıların nümunəsində beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim olunan İslam da məhz belə “İslam”dır.

Eyni zamanda, Qərbdəki mətbuat vasitələrinin ən tanınmış məlumat kanalları İslamdan qorxutmaq siyasətini məharətlə yürüdür, böyük mətbu imkanlarından istifadə edərək öz izləyici və oxucusunun diqqətini İslam barədə qərəzli və qəzəbli yanaşmanın üstünlük təşkil etdiyi materiallara doğru yönəldir, bunun üçün ciddi səy göstərirlər. Onlar müsəlmanlara istehza etmək, İslamı aşağılamaq işini artıq adət halına çeviriblər - filmlərdə, qəzetlərdə, jurnallarda, kitablarda, televiziya ekranlarında bunu daim təkrarlayır və bu yolla İslam barədə insanlarda mənfi fikir formalaşdırmağa çalışırlar. Bunu Fransa İslamofobiya ilə Mübarizə Dərnəyinin (CCIF) 2013-2014-cü illərə dair keçirdiyi “İslamofobiya hücumlarının səbəbi nədir” adlı anket-sorğunun nəticələri də təsdiq edir. Həmin sorğuya görə, anketə qatılanların yüzdə yetmiş səkkiz faizi islamofobiya hücumlarının səbəbini medianın tərəfli mövqe tutması ilə əlaqələndirir [13]. Bəzi qəzet və jurnallar isə zaman-zaman İslam əleyhinə yazılar hazırlamaqla və islamofobiya şüarları səsləndirməklə reytinglərini qaldırmağa çalışırlar.

Bundan başqa, Avropanın bir sıra ölkələri İslam memarlığına olan qadağa, islami həyat tərzinə ikrah dolu münasibət, xüsusilə də İslam müqəddəslərinə qarşı təhqiramiz karikatura qalmaqalı ilə gündəmə daxil oldu. Məsələn, 2005-ci ildə Danimarkada “Jyllands-Posten” qəzetində Məhəmməd peyğəmbər (s) terrorçu kimi təqdim edən karikatura dərc edildi. Bundan dərhal sonra Fransa, Almaniya, Hollandiya, İtaliya və İspaniyanın bəzi qəzetləri də bu qeyri-etik əmələ dəstək əlaməti olaraq həmin karikaturanı yayımladılar. Həmçinin Fransanın “Charlie Hebdo” satirik jurnalı 2006, 2012 və 2015-ci illərdə Həzrət Məhəmmədlə (s) bağlı karikaturalar dərc etdi. 2012-ci ildə isə ABŞ-da İslam Peyğəmbərini (s) təhqir edən “Müsəlmanların məsumiyəti” adlı film çəkildi, internet vasitəsilə yayımlandı və s.

XXI əsrin mediası forma baxımından dəyişərək onlayn (internet) və ya sosial mediaya çevrilib, əvvəlki mediadan ciddi şəkildə fərqlənməyə başlayıb. Hazırda sürətlə artan onlayn KİV-in milyonlarla oxucusu, sosial şəbəkələrin yüz milyonlarla istifadəçisi vardır. Çünki internet informasiya yayımının ənənəvi şəbəkəsini dağıtdı və yeni trendlərini ortaya qoydu. Artıq hər bir şəxsin istədiyi məlumatı özü anladığı kimi yaymaq azadlığı peşəkar media ənənələrini zədələdi və onlayn media virtual internet alətləri sayəsində sosial ünsiyyət yaratmaq, məlumatları paylaşmaq vasitəsinə çevrildi. Odur ki, günümüzdə insanların böyük əksəriyyəti dini mənsubiyyətlərini və baxışlarını ifadə etmək üçün də sosial şəbəkələrdən geniş istifadə edirlər. Bunlar isə zərərli dini radikalizm meyillərinin təbliğində maraqlı olan pis niyyətli qüvvələr üçün sosial medianın əvəzsiz silaha çevrilməsindən xəbər verir. Əbəs yerə deyil ki, müasir terror təşkilatları fəaliyyətlərini məhz onlayn mediada aparır, gəncləri öz sıralarına cəlb etmək üçün sosial şəbəkələrdən istifadə edirlər. Məhz bu şəbəkələr vasitəsilə daha çox qorxu təlqin olunur, İslam ekstremizmi təhlükəsi mifi yaradılır və bunlar Qərb mediasına sözügedən mövzu ətrafında geniş manevr etmək imkanları yaradır. 2019-cu ilin martın 15-də Yeni

Zelandiyanın Kraystçerç şəhərindəki “Məscid ən-nur” və “Linvud” məscidlərinə edilən terror hücumu da illərdir İslam əleyhinə aparılan təbliğatın nəticələrindən biridir. Məlumatlara görə, bu iki məsciddə ölənlərin sayı 49-a çatıb [14]. Dəhşətlisi budur ki, müsəlman qətlamını törədən Brenton Tarrant öz qanlı aksiyasını “Facebook” sosial şəbəkəsi üzərindən canlı yayımlamışdı. “Bundan əvvəl isə terrorçu “Twitter” hesabında qətlamda istifadə etdiyi silahlardan birinin fotosunu paylaşmışdı. Silahın üzərində müsəlmanlara qarşı olan kəskin və təhdidedici qeydlər vardı. Qətlam baş verməmişdən əvvəl Tarrant “Twitter”-də müsəlmanlara qarşı 63 paylaşım etmiş və terror aktı törədəcəyinin anonsunu vermişdi. Brenton Tarrantın İslam əleyhinə aktiv fəaliyyət göstərdiyi əsas sosial şəbəkə vasitəsi isə “Politically incorrect” adlı internet saytı idi. Qətlam baş verən andan bir neçə saat əvvəl həmin sosial şəbəkədə “İşğalçılara (müsəlmanlara) hücum edib, “Facebook”-da canlı yayımlayacağam” mesajını paylaşmışdı [14]. Deməli, bütün bu sadalanan faktların müqabilində beynəlxalq aləmdə İslama və müsəlmanlara qarşı yer alan antiislam hərəkatının təməlində, eləcə də islamofobiyanın təbliği və əsasında Qərb mediasının durduğunu desək, heç də yanılmırıq. Əslində isə bu iyrenc əməllərin müsəlmanlarla və müqəddəs dinimizlə əlaqələndirilməsi qara piardır. Çünki İslam bəşəriyyətə sülh və əmin-amanlıq diləyən humanist dindir. Necə ki, müqəddəs Kitabımız Qurani-Kərimdə buyrulur: **“Ey iman gətirənlər! Hamınız bir yerdə sülhə gəlin!...”** [15, “əl-Bəqərə”, 208].

ƏDƏBİYYAT

1. <http://www.azadinform.az/news/a-159616.html>
2. Гумилев Лев Николаевич. Ритмы Евразии: эпохи и цивилизации // М.: Прогресс: Фирма “Пангея”: Центр экол. просвещения и развития “Экопрос”, 1993.
3. Mirzəyev Sadiq. Terror, din və siyasət: ikili standartlar və reallıqlar// “Dövlət və Din” ictimai fikir toplusu// 2018, № 06 (59). s. 31-42. Bakı şəhəri, Əhməd Cavad küç., 16.
4. Kentel Ferhat. “İslamofobi” Vesilesiyle Türkiye'nin Fobilerine Bakmak”, İslamofobi Kolektif Bir Korkunun Anatomisi, Sivas Kemal İbn-i Hümam Vakfı Sempozyum Tebliği, 30 Nisan - 1 Mayıs 2010 Sivas, Ankamat Matbaacılık, Ankara, 2012.
5. Kirman Ali. “İslamofobinin Kökenleri: Batılı mı Doğulu?”, Journal of Islamic Research 2010; 21 (1).
6. Хантингтон Сэмюэль. Столкновение цивилизаций. М.: ООО “Издательство АСТ”, 2003.
7. Скворцов Л.В. Диалог или столкновение цивилизаций? // Глобализация. Конфликт или диалог цивилизаций? Москва, 2002.
8. Həbibbəyli Ərəstü. Sivilizasiyaların kəsişməsində türk dünyası. Bakı: “Elm və təhsil”, 2011.
9. Aktaş Murat. Avrupada yükselen İslamofobi ve medeniyetler çatışması tezi. Ankara: Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt:13, No:1, Yıl, 2014.
10. <http://www.uluturk.info/new/menu/386/#>
11. https://tvzvezda.ru/news/vstrane_i_mire/content/201804121527-at6j.htm
12. <http://www.mondialisation.ca/la-fausse-guerre-dobama-contre-le-groupe-etat-islamique-protege-par-les-etats-unis-et-leurs-allies/5432512>
13. <https://www.timeturk.com/tr/makale/nevzat-cicek/fransa-saldirilarinin-avrupa-ve-muslumanlara-ogrettikleri.html>
14. <https://yenicag.az/facebook-muselman-qetliaminin-canli-yayimina-niye-icaze-verdi-sok-detallar/>
15. Qurani-Kərim (Tərcümə: Z.Bünyadov, V.Məmmədəliyev). Bakı: “Azərənəşr”, 1991.

Ахлиман Рустамов

АНТИИСЛАМСКОЕ ДВИЖЕНИЕ В ЗАПАДНОЙ МЕДИИ

РЕЗЮМЕ

Медиа как составная часть политической системы, определяющая ее сущность, является эффективным средством в оказании серьезного влияния на состояние социума, манипулировании сознанием людей. С этой точки зрения, в современном мире, объявленной против исламской религии войне медиа превратилась в основное оружие определенных западных стран. Когда-то обучившаяся культуре у Востока, сегодня Запад с помощью медиа занята разрушением ценностей Ислама и мусульманского мира. Западные агрессивные органы СМИ заменили устоявшийся в Европе “Коммунистический кошмар” “Исламским кошмаром”, выпуская миллионными тиражами такие понятия как исламский терроризм, исламский фундаментализм и исламофобия. И это привело к возникновению в Западном обществе ненависти к Исламу и мусульманам, столкновению проживающих на Западе мусульман с такими случаями, как оскорбления и преследования, и искажению подлинной сущности Ислама. На самом же деле связывание этих отвратительных злодеяний с мусульманами и нашей священной религией является не чем иным, как черным пиаром. Так как Ислам – гуманитарная религия, желающая человечеству мир и безопасность.

Akhliman Rustamov

ANTI-ISLAMIC MOVEMENT IN WESTERN MASS MEDIA

SUMMARY

Mass media as an integral part of the political system defining its matter is an effective method in having a major impact on society's state, manipulating people's mind. From this point of view in today's world mass media has become a main tool of some western countries that declared war against Islamic religion. At one time, West that learned culture from East is currently busy destroying values of Islam and Muslim world with the help of mass media. Western aggressive mass media bodies substituted well-established in Europe “Communist nightmare” with “Islamic nightmare” by producing such notions as Islamic terrorism, Islamic fundamentalism and Islamophobia in millions of copies. This has led to the rise of hatred for Islam and Muslims in Western society, confrontation of Muslims living in the West with such cases as offenses and chasings, and distortion of the true meaning of Islam. In fact, binding these disgusting atrocities with Muslims and our sacred religion is nothing other than a negative campaigning. Since Islam is a humanitarian religion standing for humanity peace and safety.